

עלון מס' 81 - מרץ 2021

תוכן העניינים

6. העשרה אחר האינטראקט (2*)
  7. השתלמות בעמותת "דורות"
  8. הودעות שוטפות
  9. משלנו: זגלשטיין - בן סира
1. איתור מידע על חלל תש"ח
  2. מחרתת תנועות הנוער הציוניות
  3. סיפורו של חלל
  4. רישומות יארוש (Jaross)

אנו מבקשים לשלוח את תנחומינו הכנים ליו"ר הארגון שלנו, זאב מילבאוואר, לאחיו אשר ויעקב ולכל בני המשפחה, בארץ ובתפוצות, על פטירתה של האימה, צביה (ציבו נייני) מילבאוואר (לו בשבט תשפ"א, 8.2.2021). **יהא זיכרה ברוך!**

תמונתה הופיעה בעalon הקודם, עלון פברואר 2021, עם האיגרת שאנו שולחים לבני הדור הראשון – לציון יום השואה הבינלאומי.

1. איתור מידע על חלל מלחמת השחרור

משרד הביטחון הקים יחידת הנצחה, המתעדת את קורות חייהם של הנופלים במערכות ישראל. אלא, שלא על כל החללים ישנו מידע מלא / מדויק. **עמוותת** "لتת פנים לנופלים", שבין מקימה נמנית דורית פרי, בת הדור השני שלנו, מסייעת לי מאוד באיתור בני משפחה של חללי מלחמת השחרור, יוצאי קרפטורוס. ארגון מתנדבים זה שם לו למטרה את הנצחה של חללי מערכות ישראל ופעולות האיבה, תוך התמקדות ב"עולם". אלו אשר נפלו טרם קום המדינה ובמלחמות העצמאיות, אשר מצבותיהם חסרות ופרטיהם חסרים, תמנונתיהם וקורותיהם אינם ידועים. העמותה מנסה לאתר מידע על חלל בשם שלמוני ביז או שלומובייז אליעזר-מרדיי, אשר נפל בג'ין ב- 1948.

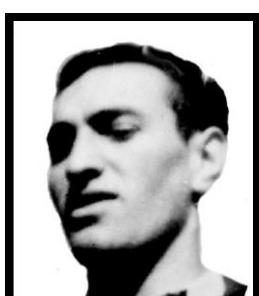
האם למשהו מכם יש איזשהו קשר/מידע על משפחתו? על חבריו?
ruthfixler@walla.co.il 050-5643299

2. מחרתת תנועות הנוער הציוניות

באתר זה עלו שני שמות נוספים, ולפיכך נמשיך ונעדרן את רשימת פעילות המחרתת, יוצאי קרפטורוס.
יונג יוסף (Jung József) נולד ב-1926 במוינקץ' (Mukachevo). נפטר

ב-25.12.2002. היה חבר "השומר הצעיר". לאחר כנישת הגרמנים להונגריה ב-19.3.1944 ברח מגטו מוינקץ', הסתתר בעיר ולאחר זמן רב, בעוזרת תעוזות מזוייפות, קיבל מהתנוועה, והגיע לבודפשט. יוסף הctrף לפעילויות למפקדת הגסטפו של תנועתו וביצע שליחיות נועזות; באחת מהן נתפס, נלקח למפקדת הגסטפו בהר השוואבים (Svabhegy) וגורש לאושוויץ. הוא שרד את מחנה המות וחזר לבודפשט. אחרי השחרור היה פעיל ב'בריחה' וב'הגנה'. עליה ארצתה ב-1948 והctrף לקיבוץ יסעור. ב-1960 עזב את הקיבוץ והתיישב בבית לחם הגלילית. **לפייד יצחק (Lefkovits Zoltán)**: נולד בפויאנה (Polyána) [מחוז סבליאבה].

נפטר ב-1.7.2008. חבר "השומר הצעיר". משנת 1943 חי בבודפשט והתקיים מעבודתו כנגר. אחראי כנישת הגרמנים להונגריה ב-1944, ירד למחרתת בעוזרת תעוזות שקיבל מהתנוועה. השתתף בפעילויות מלחמתית עד ראשית חודש אוגוסט, כאשר הctrף ל'טיל' ו עבר את הגבול לרומניה. יצא מkonstanca באנייה 'בולבול' ובסיום 1944 הגיע לישראל. הctrף לחבר לקיבוץ עין דור.

3. סיפורו של חלל: מי אתה שאול-אליעזר / שמואל (שאני) פיניאס?

נפלוות הדרכים ולעתים מצטלבים מסלולי חיים בדרך מפתיעה. משתפת אתכם בחוויה מיוחדת, שחוויות במסגרת ההתנדבות בעמותה שלנו.

לפני יותר משנה החלטתי לתעד את כל יוצאי האזרור אשר נפלו במלחמת השחרור (ובזמןם שקדמו למלחמה עצמה). החוורתה בשלבי כתיבה מתקדמים מאד ותעלתה בקרוב לאתר שלנו ברשות.

תוֹךְ כַּדִּי הַתְּחִקֵּר הַסְּתָבֵר לִי שֶׁלְשָׁנִים מִהְלָלִים, יְלִדי חֹסֶט, יְשִׁ קְרַבָּה מִשְׁפָּחָתִית: גּוֹלְדְשִׁילְדְ דָודְ, בָּן מַאֲיר וְגִיטָּל (בְּתִמּוֹנָה מִשְׁמָאָל) וְפִינְיאָס שְׁמוֹאָל, בָּן יְחִזְקָאָל וְחִיה-שְׂרָה (בְּתִמּוֹנָה מִימִין), שְׁמוֹת הַמִּשְׁפָּחָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם לֹא מִן הַנְּפֹוצִים בְּקָרְבֵּן יְצָאִי הָאָזָרָר. נְעֹזָרָתִי בְּדוֹרִית פָּרִי, מִמְּיִסְדּוֹת עַמּוֹתָת "לְתַת פְּנִים לְנוּפְלִים" (שַׁהְתָּבֵר לִי תֹּוךְ כַּדִּי הַפְּעִילּוֹת, שָׁאִימָא שֶׁלָּה הִיְתָה מִבְּרָגָסֶט) וְהִיא מְסֻרָּה לִי פְּרָטִים עַל מִשְׁפָּחָתוֹ שֶׁל דָודְ גּוֹלְדְשִׁילְדְ: אֲחֹתוֹ, אַסְטָר

אוֹסְטְּרָן (יְלִידָת 1926), הַמְּתָגָרָת בְּמוֹדִיעַן עִילִּית, וּבָן הָדָוד (מִצְדָּה אַיִּמָּא), בָּרוּךְ רָהָט מִירוֹשָׁלַיִם. בשיחה עם ברוך הוא שיתף אותו בשני פרטיו מידע חשובים:

א. לדוד היה בן דוד, מצד אביו, שנפל אף הוא במלחמת העצמאות, ושמו **שמואל פיניאס**.

ב. בספר "קהילת חוסט והסבירה – ספר זיכרון" שכתב צבי מנשל צ'ל מרחובות יש מידע רלוונטי. בili קשור, חיפשתי עדויות בראשימות "יד ושם" על **שמואל פיניאס** ומצאתי כרטיס אסיר ממטהוואוץ על שם Szo Finiasz, בן מאיר, ליד 1926, מהוסט. אחיהם נספחים, ששמות מופיעים בראשימת נרדפים, מחוסט הם: Manó Finiász - ליד 1921, המופיע גם במרחחים בפלוגות העבודה, וכן Hermann Finiász, ליד 1927.

כآن החל מסע ארוך חובק עולם. באתר "Geni"illiongraves" מצאתי תיעוד מאתר Geni על שלושת האחים של **שמואל שנרצחו בשואה** (דז'ו, מנו והרמן) וכן שם של אחות נוספת: מרתה (מאטיל), שרדיה. חיפוש מיסוד השושלת (באתר Geni), בסיוועה הגדול של דורית פרי, קישר אותי אל ייחיאל מיכל דיטиш מירושלים. בחיפוש בארץ איתרתי אותו, אך הסתבר שאינו מיסוד הרישום באתר, אבל הוא כיון אותו אל קרוב משפחה, בעל אותו שם, חי בלונדון... לסתא של ייחיאל מיכל (להלן, ייחיאל מלונדון קראו אלעזר קלינמן והוא היה בן-דודו של **שמואל פיניאס**).

...ואז קיבלתי מידע רב על משפחת פיניאס. מסתבר שהאם, חיה-שרה פיניאס, אימה של **שמואל**, הייתה בת משה גולדשילד, כמו, יחזקאל, אביו של דוד גולדשילד, כלומר, חיה-שרה ויחזקאל היו אחיהם. למן **שמואל פיניאס** ו**דוד גולדשילד**, שניהם ילידי חוסט, שניהם חללי מלחמת השחרור - היו בני דודים!

יותר מכך: מסתבר ששמו של פיניאס **שמואל איננו** שמו האמתי: הוא נקרא **שאול-אליעזר**. האימה חיה-שרה שרדיה, התגוררה אחרי המלחמה ברומניה [Ser], שם נישאה בשנית ליהודה-אליעזר ברקוביץ. הם עלו ארצה בשנת תשכ"ה, 1964-5 חיו (וקבוריהם) באשקלון. חיה-שרה נפטרה בה' שבט תשל"ז [24.1.1977]; בעלה נפטר יומיים לפנייה...]. על קברה של חיה-שרה רשום: "לזכר בניה שאול אליעזר נפל במלחמת השחרור, מרדכי דוד צבי ואביהם מאיר בן ישראל חיים הלוי שנרגנו על קידוש השם".

המידע שלහן מבוסס מה שידע יחיאל מלונדון ועל עדותו של צבי מൻשלה, המציג שמאיר ושרה-חהיה פיניאס היו "דודי ודודתי": לחיה-שרה ולבעלה, מאיר, היו שיisha ילדים, כולם לידיו חוסט:
מגודה/מריטס (1920) - נפטרה בגיל שנתיים ממחלה השנית (סקרלטינה);
מרדיי/מנו (1921): היה אופה במקצועו. גויס לעבודות כפייה בגזוד העבודה מס' TMSZ 2/III.
נסלח למחנה מטהאוזן-גוסן ומספר האסיר שלו היה 114738. מרדיי נרצח באפריל 1945 ב- Gusen
בاهיותו בן 23.5.

מרטה/מטל-שבע (1923). גורשה למחנה לאושוויץ ואחר-כך למחנה מיטלשטיין (גרמניה), ממנה השוחררה
במאי 1945. היא הגיעו למחנה עקרורים באיטליה, שם התאחדה עם אריה קלמן ונולדה הבת אסתר.
ב-1946 עלו ארצה אך גורשו לкопריסין. הם חזרו ב-1947 ובארץ נולד בנים, מאיר (ע"ש סבו), אך
הילד נפטר ב-1960, בגיל 10. הם היגרו לארה"ב ונולדה הבת דיאנה. ב-1997 חזרו מרטה ואריה
לארען, לננתניה, אך אריה נפטר לאחר כמה חדשים. מרטה נותרה אלמנה.

שאול-אליעזר/שמעואל (Shoilel): (1924-1948, נפל ברמות נפתלי). [צריך יהיה לפעול לשינוי הפרטים על המצבה שלו].
דוד (דיזו) (1926): מספר האסיר שלו היה 124562 [אחד לפני צבי]. גורש לאושוויץ, משם למטהאוזן
- ושם נספה, בן 18.

צבי/הרמן (1928): מספר האסיר שלו היה 124563 [אחד אחרי דוד]. במקצועו היה Bohrer [דיין
בורר]. גורש למטהאוזן - שם נספה באפריל 1945, בן 16.

צבי מൻשלה מעיד שהוא קשור לבן דודו זה, שכן היו בני אותו הגיל.
הבא, מאיר, היה בעל חנות טקסטיל והיה בן 50 כשהנרצח.

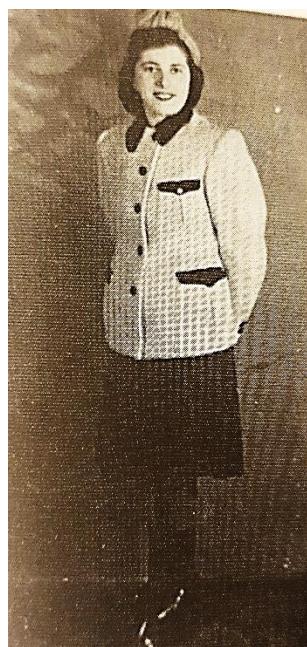
האב מאיר פיניאס

שאול-אליעזר (שמעואל)

האחים מרדיי פיניאס

האחות דוד פיניאס
(שני משמאל)
קלמן (פיניאס)
מרטה נפטרה בנובמבר 2014

בנוטיה: אסתר (משמאלי) חייה
בארא"ב ודיין - בארץ

ואז הגיע משפט מפתיע: אומר לי יהיאל, שבמשפחתו היה אורי פיקסלר, בן שמעון הכהן, מסיגט, שם גם נפטר. התרגשות גדולה אחזה بي: אחד מילדי נקרא אורי פיקסלר, על שם הסבא אורי (אירו) פיקסלר, חמי זל, שלא זכיתי להזכירו.

בספר השורשים שכתבתني על משפחתי בעלי, מוזכר אורי פיקסלר מסיגט, שהיה אח של יהודה פיקסלר, סבא של בעלי. הפיקסלרים היו ילדי קרייטשיף (ברוטניאת kricsalva, בהונגרית), כפר בනפת טיינץ' (טיאצ'בז'), כ-20 ק"מ ממזרח לחוסט. יהיאל הוסיף לי עוד מידע על המשפחה, המגיע עד שנת 1800 לפחות, אז נולד עוד אורי פיקסלר הכהן. כך נוצרה שרשרת של 7 דורות עד לבני: יש לי שמות של הסבא-רבא של הסבא-רבא של בני: אורי – שלום – שמעון – יהודה – אורי – יהודה – אורי. השורשים מגיעים עד טורון (Torun, בהונגרית מיז'ג'ירה). עדין אני יודעת את הקשר המדויק למשפחתו של יהיאל, אבל אני משוכנעת שיישנו קשר כזה... "שֶׁכֶר מִצְחָה, מִצְחָה" (משנה, מסכת אבות – פרק ד, משנה ב).

4. רשיונות יארוש (Jaross)

אנדרו יארוש (בהונגרית: Jaross Andor) היה פוליטיקאי הונגרי שפעל בצד'וסלביה ובהונגריה, משותף פעולה עם הנאצים. כשר הפנים בשנת 1944, היה אחד האחראים להשמדת יהדות הונגריה בידי הנאצים. אחרי פלישת הצבא הגרמני להונגריה במרץ 1944 והקמת ממשלה דמה סטודיא הפרו-נאצית, ב-22 במרץ 1944 התמנה יארוש לשר הפנים. הוא כיהן לאורך שלטון הממשלה הזאת עד 7 באוגוסט 1944. בתקופה קצרה זו, יחד עם סגנוו, לאסלו אנדרה ולאסלו באקי, עשה את כל המאמצים הדרושים על מנת למלא את רצונם של הנהגה הגרמנית ולארגן גירוש יהודי הונגריה ובתי מחנות המות באושוויץ, בפיקוחם של אדולף אייכמן ודיטר ויסלייצני. בהצהרה ב-17 במאי 1944 הביטה לציבור ההונגרי:

"ברשותכם אדגיש כי כל הרכוש ודרכי הערך שהיהודים הצליכו לאגור בתקופת הליברלים לא ישארו עוד בידייהם הרובה זמן. הם מעכשו נכסיה של האומה הונגרית. ימשו להעשרה האומה כולה. הם ייכנסו למחוז הכלכלי הלאומי, כך שכל עובד הונגרי הגון יוכל ליהנות מהם".

כבר ב-5 באפריל 1944 חתם יארוש על חיוב היהודים לשאת את הטלאי הכהוב, אחר כך הצו להשמדת כל הייצירות הספרותיות והאמנותיות שיציריהם יהודים, ובמהירות זה אחר זה, כל הצוים שהביאו לגירוש ולהשמדה - מאובדן הזכיות האזרחיות והכלכליות, עד רישום היהודים (ברשימות שנודעו כ"רשימות יארוש") וऐסופם בಗטוות, והובילם לפולין הכבושה.

- אנו פונים אליכם בבקשת / בשאלת: האם מוכר לכם מישחו שיש לו מידע כיצד ניתן להשיג מידע זה על הקהילות שלנו בקרפטורום?
- האם מוכר לכם סטודנט, שעשו לחקר נושא זה כעבודת דוקטורט?

5. העשרה אתר האינטרנט: ספר ותערוכה

א. הספר החדש שהועלה לאתר הוו תולדות משפחת גבריהו - גוטסמן, מאת שמואל-דב גבריהו-גוטסמן. הספר הועלה באישורו של גלעד גבריהו, שהוציאו לאור.

גלעד הוא בנו של חיים משה יצחק (חמי) גבריהו, שהיה ד"ר למקרה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, י"ר "החברה לחקר המקרא בישראל", י"ר "החברה היהודית העולמית לתנ"ך", מייסד הכנסים הארץ לתרבות, מייסד החינוך העולמי לתנ"ך וחבר מועצת העיר ירושלים מטעם הציונות הדתית. חמי חי בין השנים 1989-1914. הוא נולד בשם חיים גוטסמן בכפר זאדני (כיום הכפר

פריבורז'בסקה) לשינDEL (הרשקוביץ) ואלתר גד גוטסמן והוא הבן השלישי ממשפחה בת 9 נפשות. הוא למד, בין השאר, בישיבותם של הרב יוסף צבי דושינסקי בעיר חוסט ובישיבת הרב יוסף הלויב בקרוליבו (קיראליהaza). אשתו הראשונה, לאה, נפטרה בצעירותה והיו להם 4 ילדים: דבורה (1943) - נפטרה בגיל 3 שבועות, בתיה (1944) [גבריהו-ויז], אם לארבעה, ציירת ופסלת, בעלה פיזיקאי, מתגוררת בלונס, ארה"ב], ראוון (1947) קצין סיירת שריון, שנרג במלחמת יום היפורים בקרב החווה הסינית, גולד (1949) [אב לארבעה, רואה חשבון, אשתו רופאת ילדים, מתגורר במריוון, פנסילבניה, ארה"ב].

בשנת 1956 התחנן חיים עם חנה דוידובין, בת אחotta של אשתו שנפטרה; אליה חי בנווה שאנן עד מותו. חנה גדרה בקובוצ'אבה, הייתה ניצולת אושוויץ וחברת פלמ"ח. להם שתי בנות; שרה, הידועה כשרי אנסקי (עיתונאית, בשלנית ומחברת ספרי ביישול ישראלי) [אימה של מיכל אנסקי] ורחל, כיום רחל אור אורטנגר, דיאטנית ואחوت דיאטיטית.

אחوت של חיים, שבע, הייתה נשואה למשה, אח של ציפורה יעקבובי, שנפלה בכפר עציון והייתה "נצר אחרון" ממשפחה. מוצא המשפחה מזאנני ומידע רב מובא בספר על חי קהילה זו וסביבתה.

• מה עוד מיכיל אתר הספרים? Carpati.org.il - גליות - ספרים[.]

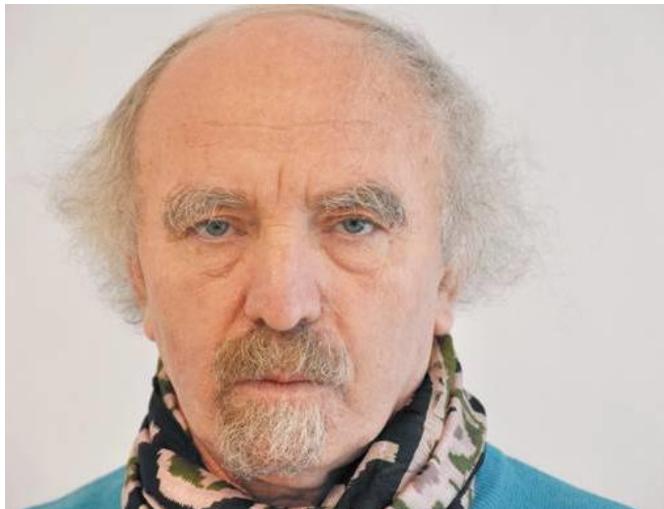
- א. "הביתה", מאת יהושע הלווי: סיפורה של אוניות המעליפים פִּנְצֵץ'
- ב. הגולת לרוגלי הקרפטים, מאת יהושע לינק
- ג. Munkács: A Jewish World that was, מאת אנה ברגר
- ד. "משלנו": קט כתבות על בני הקהילה מעולמי 2016-2020

ב. התערוכה החדשה שהועלתה היא של הצייר אקרמן סשה (שモאל). סשה נולד ב-1951 למשפחה דתית במווקצ'בו (Mukacheve). בשנות ה-60 של המאה ה-20 למד אמנויות "מכון לאמנות מונומנטלית" באוז'ג'ורוד. בין השנים 1973-1971 שירת בצבא הסובייטי, שם היה אחראי על פיתוח מזיאון של חטיבת צבאית, הממוקמת באוז'ג'ורוד.

בשנת 1973 עלה לישראל והתיישב בירושלים. כבר מתקופת יצירתו המוקדמת, י策 אקרמן צייר סימבולי מופשט, המושפע ממוטיבים פולקלורייסטיים והן מן האמנויות המודרניות המערבית. בשנת 1976 ייסד, ביחד עם אברהם אופק ומיכאל גרובמן, את קבוצת "לוייתן", שביקשה לשלב בין סימבוליזם, מטפיזיקה ויהדות לידי "סגנון לאומי כולל". אקרמן היה שותף לפעילות עד לשנת 1981. בשנת 1984 היגר לפריז, צרפת.

ה עבודות של סשה (שモאל) אקרמן נושאთ איתן את רוח האונגרד הרוסי, מלאוה במסורת היהודית וענין רב בקבלה, ויש להן קשר חזק עם האמנות הישראלית. הן מלאות שימוש, חום והרמונייה, עם פילוסופיה עמוקה ומסתורין.

עבדותיו הוציאו בתערוכות בישראל, שוודיה, הולנד, רוסיה, אוקראינה, גרמניה וצרפת. חלק מעבודותיו מוצגות באופן קבוע במוזיאונים של ירושלים, חיפה וקייב.

شمואל (סשה) אקרמן

[Carpati.org.il] - גליות - התערוכות שלנו]

• מה עוד מכיל אתר התערוכות?

- א. יעל וולף פורטוגז: אמנית פסיפס (ולא רק...)
- ב. אשר רוט: צייר ופסל
- ג. אלכס פלקוביץ': פסל
- ד. אפרים מלץ: צלם וצייר
- ה. פרי (אפרים) מושקוביץ' - F. MOSS: צייר

• אנו פונים אליכם בבקשתו: מי שכותב ספר שורשים על משפחתו ומעוניין לשתף באתר -

נא פנו אל יצחק קלין, 054-3034424 kimid17@gmail.com

6. השתלמות בעמותת "דורות"

עמותת "דורות" מודיעה על פתיחת קורס למספרי סיפורי בני הדור השני והשלישי. ראו את הפרסום שלהם [ואת האפשרות של בני הדור השלישי להצטרף לעמותה ללא דמי חבר עד סוף מרץ]:

היום כshedor haedim shorashim עחב אותנו, מוטלת עליו האחירות לספר את
סיפורי לדורות הבאים,

כי רק אנחנו "העדים של העדים", שגדלו אותם באותו הבית ושמענו את סיפורתם
שסופר בדם ליבם, יכולם להעבירו להלאה, בעוצמה רבה, לדורות הבאים

לאור הדרישת הגברת משנה לשנה למספרים בני הדור השני והשלישי, אנו מבקשים להכשיר מספרים נוספים לספר את סיפורם בצורה מבנית, אמינה ומרגשת, וללמודם כיצד לחשוף את הזיכרונות והחוויות שלהם מבית ההורים והסבים

כל סדנה מקוונת תכלול 12 מפגשים שבועיים בני שלוש שעות אקדמיות ויכולו להשתתף בה 8 אנשים בלבד

המפגשים יתקיימו מיד יומם שני בשבוע, בין השעות 17:00 – 20:00

החל מה-8 במרץ 2021

להלן מועד המפגשים:

חודש מרץ: 22.3, 15.3, 8.3

חודש אפריל: 26.4, 19.4, 12.4, 5.4

חודש Mayıs: 31.5, 24.5, 10.5, 3.5

חודש יוני: 7.6

פרטים על מנוחות הסדנאות:

את הסדנה הראשונה, ל-8 המשתתפים הראשונים, תנוח אוטי לי-דר,

מנחה ותיקה, מסורת סיפורים מקצועית, אנליטיקאית יונגיאנית,

שתחים התמחותה הנחיה קבוצות של בני הדור השני והשלישי

והמנהל את הסדנה מהה 13 שנה.

את הסדנה השנייה, שתערך במקביל, ל-8 משתתפים נוספים,

ינחו ייחדי ד"ר מרגלית גנור, פסycותרפיסטית מנוחת קבוצות בארגונים,

במוסדות חינוך ובאקדמיה, כולל מנוחה בסדנאות דור המשך לסיפור,

וד"ר מלא מאיר, עובדת סוציאלית, יועצת חינוכית עם התמחות

בטיפול פרטני, קבוצתי ומשפחתי.

שתיין התמחו בנושא "לספר סיפור" במסגרת סדנאות

"דור המשך לסיפור" שהתקיימו בהנחייתה של אוטי לי-דר

עלות הסדנה

500 ₪ - מחיר מסובסד לחברו עמotta (משלמי דמי חבר ל-2021)

620 ₪ - למי שאינו חבר

ניתן לשלם עד 3 תשלומים

עלות דמי חבר – 150 ₪ בלבד, 200 ₪ לשני בני זוג

להזיכרכם, עד לסוף חודש מרץ בני הדור השלישי של חברי העמותה יוכל להצטרף

חברים ללא תשלום. דמי החבר מכך בהנחות מסוימות בכל אירוע העמותה,

כולל בסדנה זו.

מהרו להירשם – מספר המקומות מוגבל

להרשמה: נא לפנות אל רפי שפירא, מזכיר העמותה

בדוא"ל amuta@dorot-hemshech.org.il ובטלפון 054-4407111

7. הودעות שוטפות

א. עדכון דפי הקשר: במהלך חודש אוגוסט ערכו כמה ממתנדבי הארגון בדיקה יסודית של רשיונות הקשר. מהרשימה נגרעו, לצערנו, שמות רבים של בני הדור הראשון, אשר נכללו ברשיונות הארגון המיסד, שאנו, בני הדור השני, הם ממשיכיו. העדכון יי"ש גם בחודש הקרוב.

נודה לכל אחד מכם על עדכון המידע האישי (כתובת, מספר טלפון, כתובת דוא"ל) למתנדבים:

ヨוסי קוטונה 050-9922217   רותי פיקסלר 050-5643299

ב. אנו מצינים בכל שנה בטקס האזכרה השנתי ב"יד ושם" את שם של ניצולי השואה, אשר נפטרו

בשנה الأخيرة. את המידע מרכזת רותי פיקסלר 050-5643299 ruthfixler@walla.co.il

ג. אתר הארגון פתוח לשירותכם: <http://carpati.org.il>

ד. אתר הארגון פתוח לשונית בשפה האנגלית, ומתחילה למלא אותו בתוכן, כך שהוא יהיה זמין וקחיא גם לחברינו שבתפוצות. יש להיכנס לשונית זו דרך כתובת האתר: <http://www.en.carpati.org.il>. أنا ידוע את בני המשפחה והחברים המתגוררים בחו"ל על אפשרות זו.

8. משלו: משפחת בן-סירה (זגלשטיין) - מכפר עציון לניר עציון

במסגרת חיפושי לאיתור בני משפחה של הנופלים במלחמת השחרור, יצא קרטופorus, ניסית לקבל מידע על שני אחים שנפלו, באותו היום, בכפר עציון, הממוקם בגוש עציון, דרוםית לירושלים. שמות הנופלים היו זגלשטיין יהודה ורחל, ילידי מאידן (Majdan, מחוז ולוז'ה).

פניתי אל ארכיוון כפר עציון. אז הסתבר לי, שליהודה ולרחל היו עוד אחים ואחיות, וששם המשפחה שונה לבן-סירה. [המילה זגל באידיש פירושה תורן של סירה ומכאן משחך המילים לבן-סירה]. אחד האחים היה נחום ועם בנו, מאיר, נוצר הקשר. מאיר שיתף אותו במידע רב על המשפחה המורחבת - ובמידע מרגש ביותר על משפחתו האישית. מסתבר, שמאיר ואשתו דפנה, אימצו זוג תאומים מאלסקה, אווה וג'ימי, ממוצא אינדיאני ואסקימוסי, עוד טרם הפכו הם עצםם להורים. אווה הפכה לחווה ונגיימי - ליעקב והם חיימ בקיבוץ ניר עציון, שקלטו את שורדי כפר עציון, שנכבש במלחמת השחרור. אכן סיפור מופלא!

זו גם הזדמנות להכיר את סיפור נפילתו של כפר עציון, ש-127 מחבריו נפלו בקרב על הקיבוץ ב-13 במאי 1948, بما שנזכר בהיסטוריה כתבה אכזרי שביצע בהם הלגיון הערבי. הם הותירו אחריהם 71 ילדים, שגדלו על סיורים הכאוב. הקרב על גוש עציון החל בראשית מלחמת העצמאות, למחמת ההכרזה על תוכנית החלוקה ב-29 בנובמבר 1947, והסתיים ב-14 במאי 1948, יום הכרזת העצמאות, עם נפילת גוש עציון כולו בידי כוחות הלגיון הערבי, אשר נעזר בכוחות ערביים מקומיים. שיאו של בקרב היה ב-13 במאי 1948, בקרב על קיבוץ כפר עציון שבו נהרגו 127 מתושבי הקיבוץ ומגיניו, חלקים לאחר שנכנעו ונלקחו בשבי הירדני.

בדצמבר 1947, לאחר התקפה על שיירה מהקיבוץ, שבה נהרגו 10 חברים, הוחלט לפנות את הנשים והילדים למנזר רטיסבון ליד ירושלים. כל האבות נשארו בקיבוץ, ואיתם 21 נשים שלא היו אימהות, למעט אחת. במשך 4 שנים התגוררו האלמנוט וילדי כפר עציון בשכונת "גבעת עליה" בדרום יפו, במתחם בן שבעה בתים שהוקצה להם, ובו המשיכו את חייהם בקיבוץ עירוני, עם בית ילדים, חדר אוכל וקופה משותפת. מאוחר יותר נקלטו שיש אלמנוט בקבוצת יבנה, ואחרות הtmpmo biyishvim אחרים. כל המשפחות הקשורות בקשר מיוחד עד ליום זה ונפגשות בכל שנה בטקס זיכרון משותף.

כשכפר עציון שוחרר במלחמת ששת הימים, היתומות וחלק מהאלמנוט נהרו אל המקום בהרחת קודש. "רובנו עשינו מאץ להגעה ולראות מה נותר מהבית", כותב יהושע אלטמן, בנו של יעקב אלטמן הי"ד. "לא ניתן היה לזהות את המקום. הכל היה הרוס ושרוף. רק בריכת המים ועוד בית אחד

שרדו בשלמותם". אלטמן ועוד עשרה מיתומי המקום החליטו לחזור ולהקим את הקיבוץ מחדש בתום המלחמה. "זה לא היה ממשו מאד מאורגן, היה ברור לנו שנחזר, אבל לא ידענו בדיקות מתי", הוא מסביר. "אבל חשבנו שעברו כבר 19 שנה מאז שאבינו אותו, והגענו הזמן שנחזר. כמה חדשים לאחר השחרור התייצבנו במקום והרמננו את הקיבוץ מחדש. זה לא היה פשוט, בעיקר לאימהות שלנו, שנגיע למקום הקשה הזאת, אבל זה היה ברור לכולם שההכרת המציאות. מאז ועד היום אני חי את הנופלים, מעיריך את המאמץ וההקרבה שלהם להתיישב בארץ ישראל. זה היה צו השעה מבחןיכם, בכל מחיר".

- בקרבות בכפר עציון נפלו שישה יוצאי האזור (עוד ארבעה בנוסף לאחים זגלשטיין):

אלטמן יעקב, הור יוסף (יושקו), זינגר חנה ויעקובוביץ ציפורה (נצר אחרון משפחתה).

• אי אפשר להזכיר את כפר עציון בלי להזכיר את שמו של דוד בן דוד (1920 - 14 באוגוסט 2018) שהוא מוכתר כפר עציון, ליד נרסניצה. הוא נולד בשם דוד ליב דוידוביץ' למשפחה חסידי ויז'ניץ. על פעילותו באירועה זכה להדליק משואה ב"יד ושם" במלאת 50 שנה לסיום מלחמת העולם השנייה.

התגורר בניר עציון [עליו מתבקשת כתבה נפרדת].

כך יכולתי לצפות בעדותם של יצחק ונחום זל, שני האחים הבוגרים של יהודה ורחל הי"ד, שם סופר הסיפור המשפחתי. מסתבר שלאב, אפרים-פיישן ולאשתו רבקה היו 8 ילדים: יצחק, נחום, יהודה, רחל, חייה, זלמן (נרצח ב-1944), ציפורה וישראל (נרצח באושוויץ). רבקה נפטרת מטיפוס ב-1932. האב נישא לאישה שנייה, לאה קלין, עבר לחוסט ושם נולדו עוד 4 ילדים: רבקה, משה, שרה ונת. לאה נספהה עם ילדיה בשואה וגם ישראל זלמן (ילדיה הצעירים של רבקה, אשתו הראשונה) נספו. שאר ששת ילדי משפחת זגלשטיין עלו ארצה: יצחק, נחום, יהודה, רחל, חייה וציפורה; ארבעת הבוגרים התישבו בכפר עציון, ושניים מהם, כאמור, נפלו.

יצחק ישב בשבי הירدني במשך 10 חודשים. הוא עבר לניר עציון. לבנו קרא יהודה, על שם אחיו. נחום, התחנן עם פניה (לבית וול). אחיה, דוד, היה מאורס עם רחל, אחותו. גם דוד נהרג בכפר עציון. פניה (שהייתה בשבי שבועיים) ונחום נישאו לאחר שנחום שוחרר מהשבי (לאחר כ-11 חודשים) ונשארו בגבעת עלייה, יחד עם חברי גוש עציון הנוטרים. על אף אבלם הפרטி הכבד, התמסרו לילדיו כפר עציון הקטנים בכל ילבם. פניה קיבלה לאחוריותה את ניהול בית התינוקות, שהסוכנות פתחה לעולים החדשניים באותו זמן, בגבעת עלייה. בשנת 1960 עברו לניר עציון. לילדיהם קוראים רחל (על שם אחוותו), דוד (על שם אחיה של פניה) ומair.

בשנת 2015 הוקן בסינמטק ירושלים הסרט "חברות היתומות" של הבמאי נעם דמסקי. הסרט מוקדש לזכרו של נחום ולזכר נכדו, עודד בן-סירה [בנו של דוד], שנרגב במצוע 'צוק איתן' בקייז 2014.

האחות חייה ארליך - רוזן (היחידה שנותרה משמנונת האחים): לא רק שהיא איבדה בקרב את שני אחיה, יהודה ורחל, היא איבדה גם את בעלה, ארליך ישעיהו; בתה, אסתר נופר, נולדה לאחר נפילת אביה. כמו קורבנות שלימה משפחת זגלשטיין...

אחרי נפילת גוש עציון התגוררו, כאמור, שני האחים הבוגרים, יצחק ונחום, בניר עציון. ניר עציון הוא מושב שיתופי, המסתמך לתנועת הקיבוץ הדתי, וושאן מדרום לחיפה, ליד עתלית. היישוב הוקם באיר תש"י (1950) על ידי פליטי כפר עציון, וב科技大学 מפליטי בארות יצחק (בנגב), קבוצות "אחדות" ו"תקוה" וניצולי שואה.

מתוך עדותו של יצחק בן סירה – בדור האחים, ע"פ ראיון שקיים אותה רסל בניר עציון: העדות המלאה בקישור הבא:

http://www.nirezion.com/viewpage_mobile.asp?pagesCatID=31685

קישור לעדות נחום בן סירה (זגלשטיין) <https://www.youtube.com/watch?v=SVU-wWuElpA>

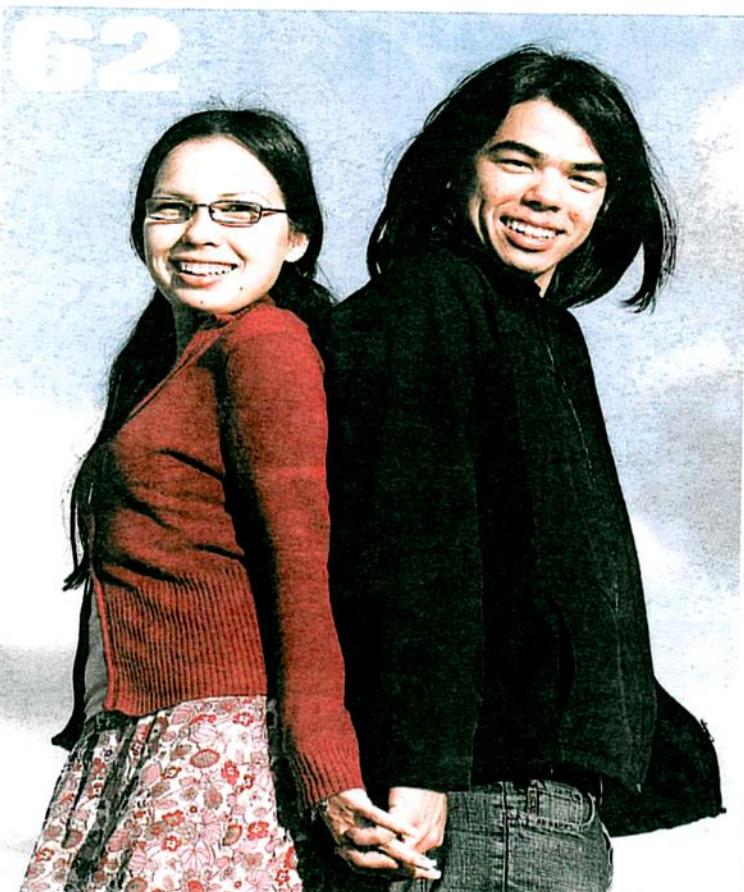
ונחזר אל מair בן-סירה, בנו של נחום, שנישא לדפנה. כתבה גדולה בשם "תאומי אלסקה", על סיפור האימוץ של ילדיהם הראשונים, פורסמה במוסף "7 ימים" של העיתון "דיוקן" ("דיוקן אחורונות" ב-7.3.2007).

09.03.07

ו' מ' ואלדו תשע'ז

מספר סוף השבוע של ידיעות אחרונות • גיליון # 2250

צילום: אלדר גוטמן

"

לא כל חייות ילידים אסיקומוסטם בישראל ועוד עם כיפת על דראש. צחקו עליינו, קראו לנו אינדיאנם. فمن אחורי שפויימנו את השירות בצה"ל, החלטנו לסגור מעגל ולטוטם למולדתנו אלסקה כדי לחפש את האמא הביוולוגית "שלנו"

ג'ימי זאייר, התאומים אסיקומוסטם שאומבו ע"י ישראלים בגול 4 והתבvierו, הזרו לשורשים

בשער:

אליל בן רזובן

בכותרת:

אלדר רפאלי

בכותרת המשנה:

אלדר רפאלי

עורקי: ניר חפץ

התובות המשניות:
הה יורה והה מוט, 2 תל אביב
טל': 03-6082234, ספק: 03-6082222
תיבות סלסלה לתנותות ולתובעות: 03-7652299

מודדים קבועים

- מכתבים 20 / יאיר לפיד 25 / רענן**
- סקד 50 / חנן דוד 76 / שליחות**
- קטלנית 104 / נירה רוזן 106 / גבי**
- אמיר 108 / אהרון 110 / גורטקוב**
- שעות נוספות 112**

ט' צהו' תשע'ז | 9.3.2007 | 7 יומם | 5

מתוך הכתיבה: "הסיפור אינו סיפור אימוץ שגרתי, שנולד מהkowski להbia יlid לעולם. גם כסף לא מעורב בה. חמלה, ורק חמלה, היא שהנעה זוג צער ממושב בכרמל לטוס לפוטס לפני 17 שנה לאלסקה [1990], הצד השני של העולם, כדי לאמצץ זוג מלוכסני עיניים, חצי אינדיאנם חצי אסיקומוסטם, שנונתרו לבדים בעולם, אחרי שהוריהם האלכוהוליסטים התקשו להעניק להם בית של ממש. לפני חצי שנה, אחרי שהיו רוב חייהם בישראל – התגיארו, חגו בר ובת מצווה ועשו צבא – החליטו התאומים, ג'ימי ואני בנ-סירה, בני 21, לחזור לאלסקה ולפגוש את הוריהם הביוולוגיים, ובעצם, כדי לסגור מעגל של כאב".

ג'ימי ואני נולדו ב-19.9.1985 באנקורג' (Anchorage) [העיר הגדולה ביותר באLESKA]. סיפור חייהם מובא בכתבבה שפורסמה ב-1.12.2003 בעיתון "הארץ" ע"י דוד רטנר, שכותרתה הייתה:

אסキימואית-אינדיאנית, חניתה בני עקיבא, חילית בצה"ל: מאלסקה לקורס מ"כיות
”מהר בוקר יסיעו מאיר ודפנה בן-סירה, תושבי המושב השיתופי ניר עציון מדרום לחיפה, את בתם הבכורה אינה לשכת הגיס, וכמו כל זוג הורים גאה יביטה בה עולה לאוטובוס בדרך לשנתיים של שירות צבאי. אינה מיועדת לקורס להכשרה מ”כיות לטירונים, שיתקיים אי שם בדרכים. הזוג בן-סירה מודיעים לך שבגיס ובעת השירות תיתקל אווה בשאלות ותמיות - אחרי הכל, לנערת השקתה והחיכנית, עם השיעור השחור הארוך והעוניים המלוכנות, יש הופעה מעט שונה מהמראה הישראלית הרגיל.

אינה נולדה באלאקה לאם אסיקימואית משבט יופיק ולאב אינדיאני משבט הצ'רוקי (Cherokee). בדיקה בארכיוון העיתון ”במחנה”, שבמשך שנים מנסה לאתר חיללים שהגיעו לישראל ממקומות נידחים, מעלה שהיא כנראה תהיה החילת האסיקימואית הראשונה בצה"ל. לפניה כמה שבועות היווי בבסיס צה"ל, במפגש מוקדם של המועמדות לקורס מ”כיות’, מספרת אינה, ”ישבו בקבוצה וכל אחד היה צריך להגיד את עצמו. החלטתי להקדים את השאלות הסקרניות, אמרתי ’קוראים לי אינה ואני לא סינית’.”

אינה מספרת שבלשכת הגיס ביקשו ממנה לחזור כמה פעמים על סיفور החיים שלה ושל אחיה התאום ג’ימי (שיתגיים בשנה הבאה, אחרי שישלים את לימודיו), כדי לוודא שהפרטים נכונים. מאיר בן-סירה נולד בניר עציון, מושב שיתופי דתי המשתייך לזרם המפ"ל. אביו היה אחד מרבעת הגברים הייחדים ששדרדו את הקróבות הקשים בגוש עציון ב-1948.

דפנה בן-סירה היא ילית כפר האמנים עין הוד, בתם של האמנים, מרגוט ונורמן לואיס, שווייצרית קתולית ואמריקאי יהודי. הקרבה הגיאוגרפית בין היישובים ניר עציון ועין הוד גישה על הבדלים בתפישות העולם הדתיות, ומאריר ודפנה התחתנו [דפנה היא גיורת].

ב-1989 כשאמה של דפנה עקרה לאלאקה, התישבה באנקורג' (Anchorage) [העיר הגדולה ביותר באלאקה] ופיתחה שם קריירה של ציור, נסע הזוג הטרי לבקר אותה. בבית הסמוך התגוררה אמא של אינה וג’ימי - צעירה אסיקימואית שסמה מני, שכמו רבות מהמשפחות בשבט היופיק, נגעה מהמגש בין החברה המסורתית של ציידים במערב אלאקה לkadma האנגליקאית. אביהם של התאומים, נודע משבט הצ'רוקי, נעלם מיד לאחר דידתם, והאם הצעירה נותרה בלבד, בקשימים כלכליים, ונאלצה להיפרד מהתאומים, שהיו אז בני שנתיים. רשות הרוחה באלאקה שלחו את השניים לבית סבתם, בעיירה הרחוקה בית אל. לאחר והסבירה התקשתה לטפל בהם, החליטו מאיר ודפנה לאמץ את השניים שהיו כבר בני חמיש.

האסיקימואים אוסרים באופן גורף להעביר ילדים לaims' מוספרת דפנה. רק אחרי שאחד מזקני השבט בדק אותנו והשכנע שהמשפחה המורחבת היהודית נותנת ערכיהם דומים לו האסיקימואית, הם השתכנעו והשבתו נתן את הסכמתו. גם הרוב בבית חב"ד המקומי באלאקה נתן את ברכתו. השופטת הפדרלית האמריקאית בכתחה כשהתמה על מסמכי האימוץ - והענין הפק רשמי.

כשהתאומים היו בני 9 שבה משפחת בן-סירה לישראל, התאומים התגינו ולבני הזוג נולדו עוד ארבע בנות. התמונה הראשונה של התאומים בישראל צולמה בכוון.

אווה וג’ימי השתלו בבית הספר הדתי המקומי - בתחילת הוריידו אותו למתה ב’, אחר כך הקפיצו אותו חזקה לקבוצת הגיל שלהם. הם מצאו את מקוםם גם בקהילה הדתית, הכוללת ביקור קבוע בבית הכנסת, טקסים בר מצווה ובת מצווה, נערים בתנועת ’בני עקיבא’ ולימודים בתיכון דתי. ’חבל לי שהתאומים איבדו את האנגלית הנהדרת שלהם’, אומרת הדודה יסמין, ואינה מוסיפה, שהיא מצטרעת שאייבדה את מעט שפת היופיק שדיברה עד גיל חמיש.

היא נחוצה לעשות את השירות הצבאי ולהמשיך במסלול הישראלי של לימודים וחיים בניר עציון.

'טוב לי בארץ ואני לא מרגישה צורך לחפור בעבר ולדעת מאיפה באתי', היא מסבירה.

התואם ג'ימי חולם דוקא על טויל שורשים באלסקה ובשבט הצ'רoki, כדי לדעת יותר על המורשת, שאת הגנים שלה הוא נושא. הוא גולש שעות באינטראקט ואוסף חומר על אסיקימואים ואיןדיאים וחדרו מעוטר במוטיבים אינדיניים. 'אני אסע, אטייל, אלמד מאיפה באתי - ואחר כך אחילט איפה אשתקע', הוא מסביר.

ג'ימי חי 4 שנים באלסקה ובעוד מקומות בארה"ב. ביום הוא בארץ ועובד בתחום ההי-טק.

אינה נשאה לאל רון, שהוא הנכד של שרה ויעקב שיפמן. אשתו הראשונה של יעקב, חיה, נפלה אף היא בכפר עציון, לאחר חצי שנה בלבד של נישואין. אשתו השנייה (משנת 1952), שרה, לבת יעקבוביץ, ילידת חוסט, בת דודתם של בני זגלשטיין, הגיעה השואה לכפר עציון ונפלה בשבי הירדני. המשפחה גרה בניר עציון. בשנת 1953 נולדה הבת הבכורה, נירה, שהיא אימו של איל, החתן של מאיר... אינה ואיל גדו ייחד בניר עציון וכיום יש להם 3 ילדים: בן בגיל 6 ותאומות בנות 4. הן נקראות אגם-שרה וירדן פנינה; שרה – סבתו של איל ופנינה – סבתה של אווה, שהיו חברות הלי

טובות בחיהן... אכן, נפתלות דרכיו העולם...

בדצמבר 2010, כשהפרצה השרפפה הגדולה בכרמל, נאלצה המשפחה בן-סירה לפנות את ביתה. מאיר, שהוא קצין בטיחות, נותר במסגרת תפקידו ביישוב. ביתם לא נשרף והמשפחה התאחדה אחרי 3 ימים. לדפנה ולמאיר 4 בנות נוספות: דליה (27), בת-שבע (19), הילה (17) ויעל (15).

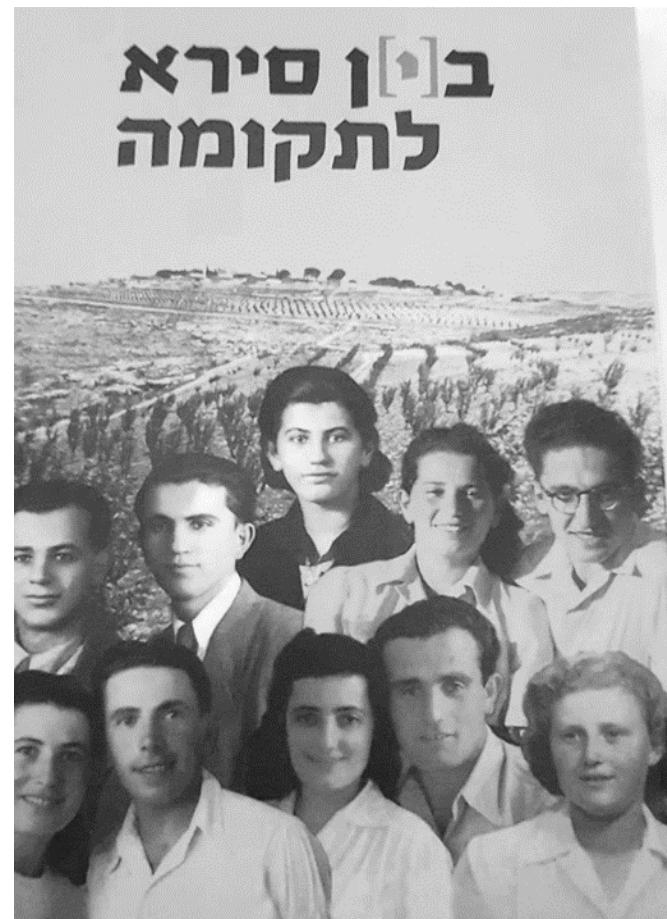
ספר ההנצחה שיזמה משפחה בן סירה (זגלשטיין),
המספר את סיפורם המשפחתי –

ששת האחים לבית זגלשטיין

מימין, שורה עליונה: דוד וול (אח של פנינה, אروس של רחל) ורחל (נפל), ציורה, יהודה (נפל), יצחק;
מימין, שורה תחתונה: שרה שיפמן (בת דודתם), נחום
ופנינה, ישעיהו ווחיה ארליך

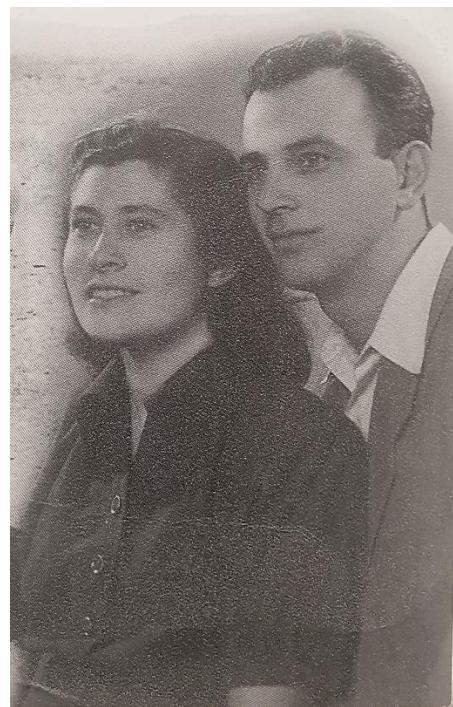
מימין: יצחק (1920-2003), ציורה (1929-2019)
והודה (1923-1948)

מימין: נחום (1921-2014), רחל (1924-1948), יהודה (1925)
והודה (1923-1948)

מימין: נחום, רחל, יהודה ויצחק זגלשטיין על רקע נוף כפר עציון

יצחק (1920-2003) ויונה בן-סירה

רחל זגלשטיין וארכוסה, דוד וול (Vohl)
על רקע נוף כפר עציון. שניהם נהרגו בקרבת זה...

חיה (זגלשטיין) וישראל אורליקין, אשר נפל אף הוא בכפר עציון

פנינה ונחום בן-סירה, כפר עציון

ציפורה (זגלשטיין) (1929-2019) עם בעלה פרץ ליזר

נחום בן-סירה בשמירה בכפר עציון

من مستعمرة كفار عصيون

פניה בן-סירה בתמונה מעיתון ערבי,
המספר על שחרור הנשות כפר עציון מהשבוי

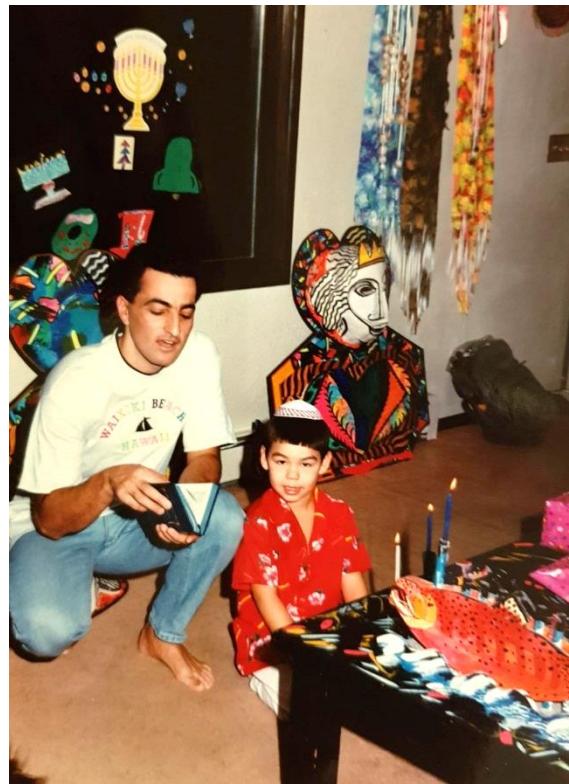
נחום ופניה בן-סירה בשלג של
כפר עציון, חורף 1947

חזרה מן השבי: פניה בן-סירה הימנית בイトר

מימין: ציפורה ליאור, יצחק
בן-סירה, חייה ארליק-רוזן
ונחום בן-סירה

איינה וג'מי בילדותם – עם דפנה ומאיר

יום האימוץ הרשמי

ג'מי ואינה עם הוריהם הביוולוגיים, מיני ודיביoid, בביקורם באלאסקה

מתוך הכתבה במוסף "7 ימים":
 "כשידרתי מהמטוס באלאסקה, הם עמדו שם, זוג תאומים אסקיםוסים. 'די די' הם קראו לי. ואני רק בן 29, בקושי שנה וחצי נשי, עדים לא ילדים ממש, הבנתי שזהו. אני אבא. וזה התחלתי לבכורות. הבנתי שהילדים האלה, התאומים היפנים והמחנחים האלה, רק בני ארבע, הילדים שככל כך זוקקים לאבא ולאימה, הם שלי לעולמים".

פנינה בן-סירה ושרה שיפמן באתר ההנצחה לנופלי כפר עציון.
שרה הייתה ילידת חוסט, בת דודתם של האחים לבייט זגלשטיין.
היא ופנינה היו חברות הטובות ביותר ביותר.
לימים נישא הנכד של שרה, איל רון, לנכדה של פנינה, איה בן-סירה...

טקס האזכרה בהר הרצל
בחלקת הנופלים מכפר עציון,
קבר אחים ומסביבו המצבות

נחום ופנינה בן-סירה עם
ילדייהם (מימין) מair, דוד ורחל,
רחוב סוקרטס 7 בגבעת עלייה, שם
התגוררו אחרי נפילת כפר עציון

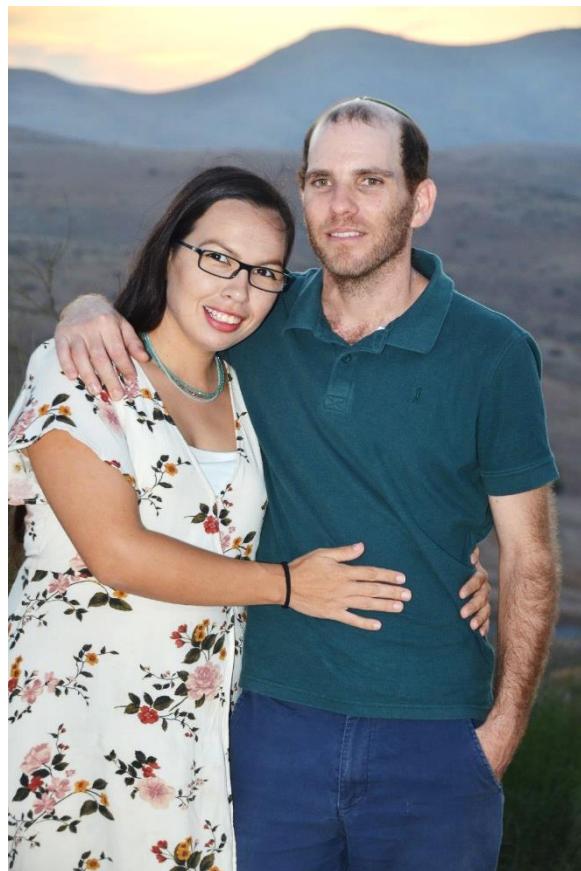
הלויה של חללי גוש עציון, ירושלים 1949

משפחה בן-סירה (מימין): הילה, דליה, דפנה ומאיר, יעל, בת שבע, איה וג'מי

בנם של איה ואיל נקרא קינאי – כשמו של
נהר באלקה (וכן עיר וחצי אי באלקה)

איה ואיל רון

אגם-שרה וירדן פניה – התאומות של איה ואיל.
שרה – סבתו של איל ופניה – סבתה של איה,
שהיו בנות דודות והחברות הכי טובות בחיהן...
[וגם שמות הקשורים במים, כמו קינאי]